

N:o 25.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 22 april 1896.

— — — — Andra Kammaren den 24 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående tillägg till Kongl. förordningen angående förbud för barn att nattetid idka viss försäljning m. m. den 10 juli 1891.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 5.)

(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 3) utlåtande n:o 2.)

Till Konungen.

Genom kongl. förordningen den 10 juli 1891 medgifves länsstyrelse rätt att i stad, vare sig efter förslag af stadsfullmäktige eller efter stadsfullmäktiges hörande, utfärda förbud för barn »att under viss tid af dygnet å gator eller allmänna platser eller å utskänkningsställen eller andra offentliga lokaler till salu utbjuda eller utdela tryckalster, blommor kramvaror eller annat;» dock att förbudet ej må utsträckas utöfver tiden från kl. 8 e. m. till kl. 8 f. m. och ej gälla för andra än barn af mankön under 14 år och af qvinkön under 15 år.

Denna förordning har haft till följd dylikt förbuds utfärdande i flera af våra städer, bland andra Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Upsala.

I en inom Riksdagen väckt motion har framhållits, att denna förordning visserligen medfört lyckliga verkningar med afseende å de ungas såväl intellektuella som fysiska och moraliska utbildning, men att det sätt, hvarpå försäljning af cigarrer numera under sön- och helgdagar bedrefves, gjorde ett tillägg till nämnda förordning ytterst nödigt.

I afseende härå har erinrats, hurusom, efter det cigarrbodarnas öppenhållande före kl. 9 e. m. sön- och helgdagar blifvit förbjudet, cigarrhandeln förflyttats från butikerna till gatorna, der barn och ynglingar, utrustade med stora butikslådor, fulla med cigarrer af olika slag, påträffas i mängd under hela söndagen, till och med under gudstjensttiderna, och ej sällan uppträda på ett för gatutrafiken hinderligt sätt.

Att dylikt gatulif vore för barnens sedliga och moraliska utveckling högst skadligt, syntes påtagligt. De minderåriga, som användes för cigarrförsäljningen under sön och helgdagar, förlorade aktningen för sabbaten; de frestades till oärlighet och finge smak för utelif; ganska snart började de röka sjelfva och förledde äfven sina skolkamrater härtill. Då de icke finge någon sabbatshvila, komme helt naturligt skolarbetet under de följande dagarne att lida.

Det syntes under sådana omständigheter vara af vigt att snarligen vidtaga åtgärder till skyddande af barnen. Detta kunde enklast ske genom ett tillägg till förordningen af den 10 juli 1891 af innehåll, att det i denna förordning omnämnda förbudet måtte kunna utsträckas under sön- och helgdagar till hela dygnet.

För Riksdagen har varit tillgängligt ett utlåtande i detta ämne af folkskoleinspektören i Stockholm, som, i fråga om huruvida och i hvilka afseenden den nuvarande söndagshandeln med cigarrer visat sig öfva skadligt inflytande på ungdomen, uttalat, bland annat: Söndagscigarrhandeln hade till närmaste följd ett hos de unga inplanta missaktning för sabbatens helgd, så mycket mer som sådan handel tillätes opåtaladt ske äfven under pågående gudstjensttider. Vid uppgörande af normalarbetsordning för folkskolorna i Stockholm hade folkskoleinspektören försökt att göra barnens hemarbete till måndagen lättare och lindrigare än till någon annan af veckans arbetsdagar i det särskilda syftet, att tidigt vänja dem vid att arbeta sex dagar i veckan och att hafva den sjunde dagen --- hvilodagen --- fri från obligatoriskt arbete. Han ansåge nemligen denna sak vara af stor betydelse icke endast ur rent religiös synpunkt, utan äfven som ett vilkor för kroppsligt välbefinnande för särskildt kroppsarbetarnes trefnad och belåtenhet med sin tillvaro. Denna skolans lofvärda sträfvan motverkades naturligtvis helt och hållet genom söndagshandeln med afseende på alla de barn, som

användes för ifrågavarande handel, äfvensom för en stor del af deras jemnåriga sällskapskamrater.

Det låge ock nära till hands, att den smak för utelif, som, innan förordningen af den 10 juli 1891 utkom, hotat att förderfva många barn både fysiskt och moraliskt, åter skulle genom cigarrhandeln vinna insteg.

Söndagscigarrhandeln frestade vidare till oärlighet och tjufnad. Förhållanden hade redan inträffat, som gäfve anledning till den farhåga, att söndagscigarrhandeln för sina utöfvare och deras kamrater blefve, till en början visserligen endast i smått, en skola för uppfostran af tjufvar.

Denna söndagshandel inbragte icke så ringa förtjenst för de säljande gossarne. De hade först och främst sin provision. Denna lärde de sig snart att på egen hand och vid sidan af öfverenskommelsen öka ej så obetydligt. Lärare vid Stockholms skolor hade uppgifvit, att det ingalunda vore sällsynt, att dessa gossars dagsförtjenst kunde uppgå ända till fem kronor. Folkskoleinspektören ville särskildt påpeka det demoraliserande i sådana affärer af gossar vid 10 till 12 års ålder. Men hvad som icke vore mindre viktigt, det vore, att sådana barn sällan, för att icke säga aldrig, blefve ärliga och anspråkslösa arbetare. Hade en gosse vid så unga år fått vänja sig vid att så lätt och utan egentligt arbete förtjena fem kronor, så underkastade han sig som yngling och man icke ett redbart och kanske ansträngande arbete för att förtjena endast ett par kronor om dagen. Han fortsatte hellre som han börjat eller föredroge att göra ingenting, tills han i vanliga fall förr eller senare hamnade i fängelse.

De cigarrförsäljande gossarne skulle äfven aflägga räkenskap för sina förlagsmän. Detta kunde icke ske på söndagen, då det blefve för sent. De befaldes därför att infinna sig senare, vanligen på måndags förmiddag. Som flera bland dessa gossar, kanske flertalet, vore i skolåldern, hade man här att söka anledningen till ett om måndagarne ökad antal skolförsummelser.

Allmänt känt och erkänt vore, att tobaksrökning åtminstone för ungdom i åldern 8 till 10 à 12 år vore för helsan skadlig. Erfarenheten torde dessutom gifva vid handen, att tobaksrökning lätt droge med sig benägenhet för dryckenskap m. m. Folkskoleinspektören ville ock påpeka den onödiga utgift, som sedan ej sällan uppstode för hela lifvet, då tobaken snart nog blefve ett oundvikligt »behof», så stort, att hustru och barn mången gång förr finge försaka sitt bröd än mannen och fadern sin tobak. I Stockholm syntes hos ungdomen be-

gagnande af tobak märkbart hafva aftagit under senare åren, men under sistförflutna året hade — enligt den erfarenhet, man kunnat vinna vid skolorna — rökningen af i synnerhet cigaretter i hög grad åter tilltagit, särskildt hos gossar i åldern 8 till 10 år, och då det till stor del vore gossar just i denna ålder, som användes till försäljning om söndagarne, syntes man utan fara för misstag kunna påstå, att just denna söndagscigarrhandel vore den direkta orsaken till att rökning åter börjat tilltaga hos barn i nämnda ålder.

Hvad folkskoleinspektören sålunda anfört syntes honom tillräckligt för att motivera ett jakande svar på den frågan, om det visat sig, att den nuvarande söndagscigarrhandeln öfvat skadligt inflytande på skolungdomen, och folkskoleinspektören ville därför kraftigt framhålla den åsigtten, att de skadliga följderna af nämnda handel med all säkerhet komme att under närmaste framtiden blifva väsentligen ökade, om detta ofog icke i tid stäffjades genom lagstiftning.

Af denna utredning, jemförd med hvad i ofvannämnda motion andragits, framgår enligt Riksdagens åsigt med all önskvärd tydlighet, att här föreligger ett fall, der lagstiftaren skyndsamt bör ingripa för att i tid stäffa ett tilltagande ondt. Det sätt, som föreslagits för lagbestämmelsers åvägabringande härutinnan, eller medelst ett tillägg till kongl. förordningen den 10 juli 1891, hellre än att en särskild förordning i ämnet utfärdas, synes äfven Riksdagen vara antagligt, ehuru väl Riksdagen icke förbisett, att genom det nu föreslagna tillägget en förändrad rubrik på ifrågavarande förordning nödvändiggöres.

På grund af det anförda och då några svårigheter eller olägenheter icke lära uppstå för ett verksamt öfvervakande af den föreslagna bestämmelsens efterlefnad, får Riksdagen anhålla, att Eders Kongl. Maj:t måtte utfärda sådant tillägg till förordningen af den 10 juli 1891 angående förbud för barn att nattetid idka viss försäljning m. m., att det i ifrågavarande förordning omnämnda förbud för barn att under viss tid af dygnet å gator eller andra allmänna platser eller å utskänkningsställen eller andra offentliga lokaler till salu utbjuda eller utdela tryckalster, blommor, kramvaror eller annat må, i den ordning, nämnda författning bestämmer, kunna utsträckas under sön- och helgdagar till hela dygnet.

Stockholm den 24 april 1896.

Med undersåtlig vördnad.
